

Advies **SARC**
Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk

31 mei 2012

Advies Erasmus for all

1. Situering *Erasmus for all*

1.1. Van 'een Leven Lang Leren' naar 'Erasmus for all'

Op 23 november 2011 kwam de Europese Commissie met een voorstel voor Erasmus for all 2014 – 2020, een gemeenschappelijk programma voor onderwijs, training, jeugd en sport.¹ Dit programma vervangt 6 bestaande programmalijnen (waaronder Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci en Grundtvig), gebundeld onder “Een leven lang leren” (2007 – 2013). Een evaluatie van dit programma heeft ertoe geleid dat de 6 programma's vervangen worden door een gestroomlijnde structuur: Erasmus for all. De prioriteiten van dit geïntegreerde programma voor onderwijs, beroepsopleiding, jongeren en sport zijn afgestemd op die van de Europa 2020-strategie en haar kerninitiatieven. Het creëren van meer banen, groei en welvaart staan hierbij centraal. Dit vertaalt zich in een belangrijke rol voor onderwijs en opleiding.

De volgende programma's worden vanaf 2014 actief:

- Erasmus Hoger Onderwijs: hoger onderwijs in Europa en daarbuiten
- Erasmus Opleiding: beroepsonderwijs en –opleiding en volwasseneneducatie
- Erasmus op school: schoolonderwijs
- Erasmus voor jongeren: niet-formeel leren door jongeren

Concreet zijn er vijf kernacties (3 + 2) waarvoor Europese steun wordt voorzien:

- Individuele leermobiliteit
- Samenwerking voor innovatie en goede praktijken
- Ondersteuning beleidshervormingen
- Jean Monnet-initiatief
- Sportactie

¹ Europese Commissie, *Erasmus for all: The EU Programme for Education, Training, Youth and Sport*, [http://ec.europa.eu/education/erasmus-for-all/doc/com_en.pdf], 23 november 2011.

1.2. Ophef in Europa en Vlaanderen

De wijzigingen aan het levenslang leren-programma zijn niet overal in goede aarde gevallen en hebben voor heel wat ophef gezorgd binnen de verschillende sectoren. Zowel op Europees als op Vlaams niveau kwam er vanuit onder meer de sociaal-culturele en onderwijssector heel wat reactie op de veranderingen. Een van die belangrijke wijzigingen situeert zich op vlak van de jeugdsector. Tot en met 2013 is het Youth in Action-programma in gebruik voor jeugdorganisaties, die hierdoor uitwisselingen, vrijwilligerswerk en andere internationale projecten op poten kunnen zetten. In het toekomstige Erasmus for all-voorstel, gaan verschillende, maar niet alle Youth in Action-doelstellingen op in de drie kernacties. Bij volwasseneneducatie vallen de laagdrempelige en kleinschalige leerpartnerschappen, de voorbereidende bezoeken en de mobiliteitsvoorzieningen (Grundtvig-workshops en Senior Vrijwilligersprojecten) van lerende volwassenen weg.

De sectorraad kwam tot zijn advies na raadpleging van verschillende Europese en Vlaamse publicaties uit de onderwijs-, jeugd- en sociaal-culturele volwassenensector.

Europese publicaties	
<i>30 stakeholders' proposals to improve the draft regulation "Erasmus for all"</i> ²	Op 15 december 2011 reageerden 30 grote Europese organisaties en netwerken op het voorstel van Erasmus for all. De organisaties vertegenwoordigen een grote groep leerlingen, leraren, opvoeders, jeugdwerkers, schooldirecteurs, hr-professionals zowel als scholen, colleges, universiteiten, volwasseneducatiecentra en jeugdcentra verspreid over heel Europa.
<i>EAEA response to the proposal on 'Erasmus for all'</i> ³	EAEA, de European Association for the Education of Adults, is een NGO bestaande uit 128 leden uit 43 landen die niet-formele volwasseneneducatie en levenslang leren op Europees niveau representeren.
<i>Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing 'Erasmus for all': the Union Programme for Education, Training, Youth and Sport – partial general approach</i> ⁴	De Council of the European Union gaf artikelsgewijs zijn voorstel voor Erasmus for all en gaat op die manier de discussie aan met het voorstel van de Europese Commissie.
Vlaamse publicaties	
<i>Socius, Erasmus voor iedereen</i> ⁵	Socius, het Vlaamse steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk, bracht in een nota de belangrijkste aandachtspunten van EAEA, waar Socius lid van is, in herinnering.
<i>Vlor, Advies Erasmus for all</i> ⁶	De Vlaamse Onderwijsraad bracht op 26 april 2012 een advies uit bij Erasmus for all.

² *30 stakeholders' proposals to improve the draft regulation "Erasmus for All"*, [http://www.campus-europae.org/en/news/2011/12/press_release_erasmus_for_all/pr_erasmus_for_all.pdf], maart 2012.

³ EAEA, *EAEA response to the proposal on 'Erasmus for all'*, [http://www.eaea.org/doc/eaea/EAEA_erasmus_forall_draft.pdf].

⁴ Council of the European Union, *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing 'Erasmus for all': the Union Programme for Education, Training, Youth and Sport – partial general approach*, [<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st09/st09873.en12.pdf>], 15 mei 2012.

⁵ Socius, *Erasmus voor iedereen?* [http://www.socius.be/tikiindex.php?page=Erasmus+voor+iedereen&structure=Europese+projecten&page_ref_id=517], 7 maart 2012.

<i>Jint, opiniestukken 'erasmus voor iedereen?' en 'Erasmus for all zet internationaal jeugdwerk op de helling'</i> ⁷	In december 2011 publiceerde Jint – naast het kennis- en expertisecentrum over internationale jongerenmobiliteit en internationaal jeugdbeleid, ook het nationaal agentschap voor het Youth in Action-programma – een eerste opiniestuk over Erasmus for all. Op 9 mei, naar aanleiding van de Europese feestdag, doet Jint dit opnieuw, deze keer met onderschrijving van een ruim aantal organisaties. ⁸
<i>VJR, Advies Erasmus for all</i> ⁹	Op 11 januari 2012 gaf de Vlaamse Jeugdraad zijn advies bij Erasmus for all.

2. Advies Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk

2.1. Maak het aanbod toegankelijk voor iedereen

Erasmus for all zou er gelijkwaardig voor iedere 'lerende' moeten zijn, van kind tot senior, ongeacht de sociale, economische of geografische achtergrond.

De sectorraad betreurt dat Erasmus for all, in tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden, **ongelijk inzet op verschillende doelgroepen**. Momenteel ligt de focus te eenzijdig op het formele leren, het hoger onderwijs, studenten(mobiliteit) en de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. De sociaal-culturele sector is de broeihaard bij uitstek voor niet-formele educatie. De sectorraad verwacht dan ook van een programma met als naam 'Erasmus for all' dat hij evenzeer personen en organisaties ondersteunt die inzetten op niet-formele educatie.

Laagdrempelige administratieve procedures zijn een must als men een brede groep aan participanten wil bereiken.

Participatie is een knelpunt binnen Erasmus for all. De sectorraad vraagt om speciale acties te voorzien voor kansengroepen en mensen met beperkte mogelijkheden. **Om kansengroepen te bereiken dienen administratieve en financiële drempels te worden weggewerkt**. Dat aanvragen-opmaat mogelijk zijn, bewijzen de procedures van Grundtvig en van Youth in Action.

Om de Europese procedures verteerbaar en toegankelijk te maken voor deelnemers, kijkt de sectorraad in de eerste plaats naar de nationale agentschappen. Zij hebben de taak om de vertaling te maken van de Europese regelgeving naar het nationale en lokale niveau.

⁶ Vlor, *Advies over Erasmus for All*, [<http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/ar-ar-adv-016.pdf>], 26 april 2012.

⁷ Jint, *Erasmus for all zet international jeugdwerk op de helling*, [<http://jint.be/Portals/0/Documenten/Nieuws/-Erasmus%20for%20All%20zet%20international%20jeugdwerk%20op%20de%20helling.pdf>], 9 mei 2012.

Jint, *Erasmus voor iedereen?*, [<http://www.jint.be/Portals/0/Documenten/Infotheek/Erasmus%20voor%20Iedereen.pdf>], 21 december 2011.

⁸ Animo Jong Links, Bouworde, Centrum Informatieve Spelen, Chirojeugd Vlaanderen, De Wissel, Formaat, Hannibal, In Petto, JAVI-Jeugdwerknnet, Jeugd, Cultuur en Wetenschap, Jeugddienst Don Bosco, Jeugd & Vrede, JINT, Joetz, Karavaan, Katholieke Landelijke Jeugd, Koning Kevin, KrisKras, Pax Christi Vlaanderen, Scouts en Gidsen Vlaanderen, Somepro, Steunpunt Jeugd, Vlaamse Jeugdraad, Vlaams Informatiepunt Jeugd, Vrijwillige Internationale Actie, Wegwijzer, Wel Jong Niet Hetero, Youth for Understanding Vlaanderen, Zzmogh.

⁹ Vlaamse Jeugdraad, *Advies Erasmus for all*, [http://www.vlaamsejeugdraad.be/wpcontent/files_flutter/132-74964561201AdviesErasmusforAll.pdf], 11 januari 2012.

Ook de **verhouding** in goedgekeurde aanvragen moet scherp in de gaten worden gehouden. De kans is immers reëel dat grotere instellingen (zoals universiteiten) met het leeuwendeel van het budget aan de haal gaan en dat zij individuele participanten of kleinere organisaties, die lokaal van enorm belang zijn, kapot concurreren.

2.2. Neem verdwenen acties en doelstellingen terug op

In Erasmus for all zijn enkele acties en thematische doelstellingen verdwenen die in het levenslang leren-programma wel nog voorkwamen. Dat is jammer, aangezien deze unieke kansen hebben geboden aan Europese deelnemers.

Met het verdwijnen van Youth in Action, dreigt een sterk merk verloren te gaan. Behoud daarom dit programma als een apart onderdeel waar expertise kan floreren, of stel op z'n minst een grotere zichtbaarheid voor jeugd doelstellingen in binnen de kernacties van Erasmus for all.

Door het verdwijnen van het gekende **Youth in Action**-programma, verdwijnen ook enkele specifieke belangrijke acties voor jongeren en jeugdorganisaties: jongereninitiatieven, jongerenprojecten over democratie en ontmoetingen tussen jongeren en beleidsmakers. Ook de structurele financiering voor Europese overkoepelende jeugdorganisaties wordt afgeschaft. Bovendien is het koffiedik kijken of het programma zal inzetten op jongeren met minder kansen. Daarom vraagt de sectorraad om Youth in Action, dat een gekend en sterk merk is, onder deze naam en dezelfde doelstellingen te behouden, of om op z'n minst de zichtbaarheid voor jeugd te specificeren binnen de kernacties van Erasmus for all.

Behoud eveneens een aparte lijn voor niet-formele en niet-beroepsgerichte volwasseneneducatie.

Het is evenzeer noodzakelijk om een aparte lijn te behouden voor de **niet-formele en niet-beroepsgerichte volwasseneneducatie** om de uitdagingen op het vlak van burgerschap en sociale cohesie en integratie aan te kunnen. Het gaat hier niet om een louter administratieve regeling of stroomlijning: een aparte lijn voor de niet-formele en niet-beroepsgerichte educatie heeft een sterke en symbolische betekenis voor de lidstaten en de gemeenschap van de volwasseneneducatie. De volwasseneneducatie onder Erasmus Opleiding (beroepsonderwijs en –opleiding) onderbrengen, betekent voor de gemeenschap van de volwasseneneducatie dat hun werk niet erkend of gewaardeerd wordt.

2.3. Zet in op levenslange mobiliteit en burgerschap

Blijf inzetten op leerpartnerschappen in het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Deze hebben in het verleden hun strepen meer dan verdiend. Kleine organisaties spelen hierin een sleutelrol.

We dringen aan op het **continueren van de leerpartnerschappen** die een groot succes kennen in de volwasseneneducatie. De meeste sociaal-culturele volwassenenorganisaties participeren aan de leerpartnerschappen onder de Grundtvig-acties en de bijhorende voorbereidende bezoeken. Deze projecten zijn laagdrempelig en de administratieve verplichtingen zijn relatief eenvoudig. Daarom geven leerpartnerschappen de professionals in sociaal-culturele organisaties de kans om zich maximaal te richten op de inhoudelijke aspecten van de Europese samenwerking.

Kleinschalige initiatieven zoals leerpartnerschappen en voorbereidende bezoeken zijn belangrijk om de niet-formele en informele educatieve actoren te laten participeren aan de Europese samenwerking in het kader van het levenslang en levensbreed leren. De Europese Commissie moet een evenwicht zoeken tussen de meer grootschalige projecten en een meer inclusieve manier van werken: een groot deel van het educatief werk wordt immers gerealiseerd door kleine organisaties en daarom **moeten deze kleine organisaties de kans blijven krijgen om te participeren in het nieuwe Europese programma.**

Mobiliteit voor volwassenen en senioren is minstens even belangrijk als studentenmobiliteit.

De **Grundtvig-workshops** en de **Senior Vrijwilligerswerkprojecten** werden niet opgenomen in Erasmus for all, waardoor meteen ook de mobiliteitskansen voor volwassenen zijn verdwenen. Deze zijn nochtans voor velen een unieke kans geweest. Tegenover het budget voor studentenmobiliteit, worden volwassenen en ouderen gediscrimineerd.

Sociale cohesie en actief burgerschap zijn belangrijke waarden, die in tijden van een sterk in vraag gestelde Europese identiteit meer dan ooit belangrijk zijn.

De nadruk op **actief burgerschap** is verdwenen uit Erasmus for all. Met de tanende solidariteit voor Europa en het terugplooiën op de eigen nationaliteiten, is Europees burgerschap meer dan ooit noodzakelijk. Inspraak van jongeren in de Europese beleidsvorming moet structureel worden ingepland in het nieuwe programma.

2.4. Behoud van financiële voorzieningen

De geplande budgetverhoging van het programma tot 19 miljard euro, kan uiteraard alleen maar worden toegejuicht. In het licht van de huidige Europese besparingsgolf is het evenwel zeer onwaarschijnlijk dat de verschillende lidstaten hiermee akkoord zullen gaan. Een verlaging van het budget en het terugvallen op de minimumallocaties zouden de jeugdorganisaties en de organisaties voor volwasseneneducatie voor ernstige problemen stellen.

Frie De Greef, voorzitter Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
Dirk Verbist, ondervoorzitter Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
Marieke Roels, secretaris